

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ภาษาอังกฤษนับเป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่งวิชาหนึ่งในหลักสูตรประถมศึกษา มาเป็นเวลายาวนาน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นที่สนใจของบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันภาษาอังกฤษจะไม่ใช่วิชาบังคับในระดับดังกล่าว แต่ความสำคัญของภาษาอังกฤษก็มีได้ลดน้อยลง โรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงจัดสอนภาษาอังกฤษให้แก่เด็กนักเรียนตั้งแต่เริ่ม เพราะนักเรียนส่วนมากยังต้องการเรียนอยู่ ดังที่ สุโร พงษ์ทองเจริญ (2524 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า "โดยเหตุที่คนไทยนิยมเรียนภาษาอังกฤษกันมาก ประกอบกับเป็นความจำนงของผู้ปกครองด้วย โรงเรียนส่วนใหญ่จึงจัดให้มีการสอนภาษาอังกฤษ ทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา"

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาในประเทศไทย

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทยมีมานานกว่าร้อยปีแล้ว โดยเริ่มจากพวกมิชชันนารีชาวอเมริกันได้มาเริ่มตั้งโรงเรียนราษฎรแผนปัจจุบันขึ้น ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสมัยนั้นยังไม่มีหลักสูตรกำหนดไว้ จนกระทั่งถึงปี พุทธศักราช 2438 กรมศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรพุทธศักราช 2438 ซึ่งเป็นหลักสูตรฉบับแรกที่กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษในชั้นประโยค 3 ชั้น 1 - 4 โดยไม่ได้กำหนดความมุ่งหมายในการเรียนไว้ชัดเจน (หลักสูตรพุทธศักราช 2438 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) และในปี พ.ศ. 2503 กระทรวงศึกษาธิการก็ได้ประกาศใช้หลักสูตรพุทธศักราช 2503 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้อยู่นานที่สุด และได้กำหนดความมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษว่าเป็นภาษาสำหรับการติดต่อระหว่างชาติ เป็นสื่อกลางในการ

เรียนรู้วิชาการทั้งหลาย เป็นพื้นฐานในการศึกษาชั้นต่อไป และเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม วรรณคดีของชนชาติที่เป็นเจ้าของภาษา ตลอดจน มีความรู้ในทักษะทั้งสี่ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามควรแก่ ระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2503 : 9) หลักสูตรฉบับนี้บังคับให้นักเรียนทุกคน ที่อยู่ในชั้นปีที่ 5 ถึงปีที่ 10 ของการศึกษาเบื้องต้น (เทียบได้เท่ากับ ป.5 ถึง ม.ศ.3) เรียนภาษาอังกฤษโดยมีชั่วโมงเรียนโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ผลที่ได้รับคือภายหลังจากที่นักเรียนได้เรียนภาษาอังกฤษมา 6 ปีแล้ว นักเรียน ส่วนมากยังใช้ภาษาอังกฤษได้ไม่ดีเท่าที่ควร ดังผลการวิจัยของ จรรยา สุวรรณพัก และคณะ (2519 : 53) แห่งสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์พบว่า ประเทศไทยมี อัตราส่วนของครูสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับสูง แต่มีเด็กที่มีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ นั่นก็หมายความว่า นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานานหลายปี แต่ก็ยังไม่สามารถติดต่อกับสื่อสารกับชาวต่างประเทศ หรือนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ จากปัญหานี้ทางผู้บริหารและงาน วางแผนการศึกษาก็มิได้นิ่งนอนใจ ได้พยายามปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยแก้ไขปรับปรุงทั้งในค่านหลักสูตร แบบเรียน วิธีสอน สื่อการสอน มีหนังสือคู่มือ ประกอบการสอน จัดประชุมสัมมนาเพื่อแก้ไขปัญหาค่าง ๆ จัดอบรมการใช้โสตทัศน อุปกรณ์ และจัดอบรมครูเพื่อให้ทราบถึงหลักสูตร แบบเรียน และวิธีสอนที่ได้มีการ เปลี่ยนแปลงไป

ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นหลักสูตรฉบับที่ใช้อยู่ใน ปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นเพียงวิชาเลือก เท่านั้น มิได้กำหนดให้เป็นวิชาบังคับเหมือนในหลักสูตรฉบับพุทธศักราช 2503 จุด มุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตร ฉบับใหม่นี้มีว่า เพื่อให้มีความรู้ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ เป็นการ เพิ่มพูนประสบการณ์ทางภาษา ตลอดจนเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากลด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 341)

หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกตามแนวหลักสูตรใหม่นี้ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากหลักสูตรฉบับพุทธศักราช 2503 คือมีลักษณะเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน หรืออาจนำไปประกอบอาชีพได้ และเป็นหลักสูตรที่จับในตัวเอง ในการสอนภาษาอังกฤษผู้สอนควรเน้นในเรื่องการสร้างเจตคติที่ดีในการเรียนและใช้ภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน นักเรียนทำงานกันเป็นกลุ่ม ครูมีหน้าที่ช่วยแนะแนวและใช้สื่อการสอนช่วยในการดำเนินกิจกรรม โดยมีเอกสารประกอบหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา มีคู่มือเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งคู่มือครูได้แก่ หนังสือ English Is Fun มี 4 เล่ม ใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (เล่ม 1 - 2) และสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (เล่ม 3 - 4) ลักษณะของคู่มือครู English Is Fun จะมีลักษณะเกี่ยวกับแนวคิดในการสอนภาษาเพื่อสื่อความหมายนั่นเอง (อัญชดี แจ่มเจริญ และคณะ 2526 : 17)

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แม้จะมีการจัดเอกสาร ตำราเรียน คู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางประกอบการเรียนการสอน แต่จากผลการวิจัยของสถาบันการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (2519 : 52) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาอังกฤษของเด็กไทยกับเด็กประเทศอื่นยังพบว่า "ผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาอังกฤษของเด็กอิสราเอลนั้นยังจัดว่าอยู่ในระดับสูงกว่าเด็กไทยมาก" นอกจากนี้ยังปรากฏว่า เด็กนักเรียนที่จบการศึกษาออกไปแล้วไม่สามารถใช้ภาษาได้ ทำให้มีผู้กล่าวกันอยู่เสมอว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมาล้มเหลว ซึ่งถ้าจะพิจารณาถึงสาเหตุเหล่านี้อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ตัวนักเรียน วิธีสอน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ น่าจะเป็นปัญหาสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ทั้งที่ กานดา ณ ถลาง (2515 : 11 - 18) ได้กล่าวถึงปัญหาการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู คือไม่มีครูผู้ทรงคุณวุฒิเพียงพอกับการที่จำเป็นต้องสอนภาษาอังกฤษให้กับเยาวชนทั้งประเทศ
2. ปัญหาในค่านักนักเรียน อาจจะพบว่านักเรียนไม่สนใจในภาษาอังกฤษ เพราะอาจจะมองไม่เห็นความจำเป็นที่ตนจะต้องเรียน หรือไม่ประจักษ์แจ้งในวัตถุประสงค์ของการเรียน และมองไม่เห็นความจำเป็นที่ตนต้องเรียนภาษาอังกฤษ
3. ปัญหาในค่านผู้บริหารและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในบางครั้งอาจพบว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร เช่น ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ไม่มีคุณวุฒิ ไม่สนับสนุนงานค่านนี้เท่าที่ควร งบประมาณหรือกิจกรรมในค่านนี้ไม่ได้รับความเอาใจใส่ ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานได้
4. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน ส่วนใหญ่ปัญหาเรื่องตัวครู และวุฒิของครูก็จะเกี่ยวเนื่องมาถึงปัญหาเรื่องวิธีสอนของครูเองด้วย ครูที่มีวุฒิสามัญ ยิ่งสูงเท่าใด ก็ยิ่งเป็นที่คาดหวังว่าจะมีความรู้ในเนื้อหาของวิชานั้น ๆ สูง ส่วนวุฒินั้นก็เป็นเครื่องแสดงว่า ผู้นั้นได้รับการอบรมหลักวิชาเกี่ยวกับการศึกษา หลักการสอน และจิตวิทยา มาดีพอที่จะทำหน้าที่ครูได้ดี ความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเอง กับความรู้เรื่องวิธีสอนภาษา เป็นของที่ต้องควบคู่กันไป

ส่วน จันตรี คุปตะวาหิน (2521 : 70 - 73) ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาอังกฤษต่อปัญหาการสอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้

1. ปัญหาทั่วไป เช่น ความสนใจของผู้บริหาร การจัดสรรงบประมาณ สภาพห้องเรียน จำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ทัศนคติของนักเรียน ความร่วมมือของครูอื่น ๆ ระดับปัญหาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาจากตัวนักเรียน เช่น การออกเสียง นักเรียนส่วนใหญ่ยังออกเสียงไม่ถูกต้อง และพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไม่เท่ากัน

3. ครูมีปัญหาในชั้น การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรม การออกเสียง ภาษาอังกฤษ เวลาในการฝึกทักษะการฟังและพูดให้แก่ นักเรียน แหล่งวิชาการต่าง ๆ สำหรับการค้นคว้าเพิ่มเติม เวลาในการตรวจงาน การสร้างข้อหทดสอบให้ครอบคลุม เนื้อหาในหลักสูตร และแบบเรียน ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อทดสอบต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

4. ปัญหาการใช้อุปกรณ์และการจัดทำ ที่เป็นปัญหามากคือ ครูไม่มีโอกาสใช้โทรทัศน์การศึกษาประกอบการสอน ส่วนปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในชั้นอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

จากปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ตัวครู ตัวนักเรียน ก็เป็นสาเหตุประการหนึ่งของปัญหา แต่สิ่งที่เป็นปัญหาที่สำคัญ นอกเหนือไปจากนี้เห็นจะได้แก่วิธีสอน ดังที่ กานดา ฃ กลาง (2515 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า "ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง และเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับครูผู้สอนภาษาทุกคน ที่จะคงไม่หาความรู้และนำมาเป็นแนวปฏิบัติ ความรู้ในตัวภาษาอังกฤษเอง กับความรู้เรื่องวิธีสอนภาษาเป็นของที่ต้องคู่กันไปจะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดเสียมิได้" ดังนั้นวิธีสอนก็ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันประสบผลสำเร็จได้เช่นกัน ซึ่งจะขอลำดับถึงวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่นำมาใช้สอนวิชาภาษาอังกฤษในปัจจุบันต่อไป

หลักและวิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้กันแพร่หลายทั่วโลก เป็นจุดแข็งแห่งคลังความรู้ และเป็นสื่อสำคัญในการติดต่อกับต่างประเทศ ผู้ใดเข้าใจและใช้ภาษาอังกฤษได้ดีก็สามารถติดต่อกับใคร ๆ ได้ การเข้าใจภาษาอังกฤษได้ดีและถูกต้อง ช่วยให้เกิด

ความเข้าใจอันดีต่อกัน ภาษาอังกฤษจึงทวีความสำคัญมากขึ้นทุกวันในการเรียนการสอน ซึ่งนักวิชาการก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญในชั้นนี้จึงได้คิดหลักการการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งได้สรุปหลักการสำคัญ ๆ ไว้ 5 ประการ ดังนี้ (Dixon 1975 : 2)

1. ควรจะสอนให้พูดได้ก่อนเป็นอันดับแรก
2. ควรจะเน้นให้เกิดได้ทำกิจกรรมด้านภาษาให้มาก
3. ควรจะใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนให้มากที่สุด
4. การสอน Pronunciation, Vocabulary และ Grammar ควรจะสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้น
5. ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของเขาให้มากกว่าการรู้แค่เพียงเนื้อหาหรือรูปแบบทางภาษาเท่านั้น

นอกจากนั้นในปัจจุบันยังได้มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีสอนอยู่มิได้หยุดยั้งทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้การสอนได้ผลดีที่สุด จึงได้มีการพัฒนาวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้หลายวิธี สำหรับวิธีสอนภาษาอังกฤษที่สำคัญที่เรานำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พอสรุปได้ดังนี้

1. วิธีสอนแบบแปลและไวยากรณ์ (Grammar Translation Method) เป็นวิธีสอนแบบเก่าแก่ที่สุด มีวิวัฒนาการตั้งแต่สมัยที่ชาวยุโรปเรียนภาษาละติน และกรีก เป็นวิธีสอนที่เน้นการสอนไวยากรณ์ แปล และการท่องจำคำอธิบาย และกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ต่าง ๆ ผู้สอนใช้ภาษาแม่อธิบายความหมายของคำศัพท์ และวิธีการใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางไวยากรณ์ แบบฝึกหัดต่าง ๆ เป็นแบบฝึกหัดเกี่ยวกับไวยากรณ์ และการแปลในบทเรียนแต่ละบทประกอบด้วยกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ ส่วนการสอนความหมายของคำจะมีการนำเสนออย่างโคกเกี่ยว

วิธีสอนแบบแปลนี้ เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนไม่ได้เรียนคามธรรมชาติของภาษา และไม่ได้เสริมสร้างทักษะในการพูดที่ผู้เรียนสามารถจะนำไปใช้ได้เลย

ฟินอคเชียโร (Finocchiaro 1982 : 3 - 4) ให้ความเห็นว่า บางครั้งนักเรียนต้องเรียนชนิดของคำที่คนทั่วไปไม่ค่อยได้ใช้ นอกจากนั้นบางครั้งจะพบการแปลในสิ่งที่ไร้สาระในแบบเรียน เช่น ประโยค The pen of my grandfather is on the dresser of my grandmother. หรือ The ice is hot. เป็นต้น

เนื่องจากการแปลเป็นทักษะพิเศษ เพราะไม่มีภาษาใด ๆ ที่จะมี ความหมายหรือวิธีใช้เหมือนกันทุกประการ ผู้ที่จะสามารถแปลได้ก็ จึงต้องมีความรู้ ทั้งสองภาษาเป็นอย่างดี ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่แปลอย่างกว้างขวาง การสอนด้วยวิธีแปลอย่างแท้จริง ไม่ถูกต้องตามความมุ่งหมายของการเรียนภาษาอังกฤษเบื้องต้น ควรใช้เมื่อผู้เรียนมีความแม่นยำในภาษาที่แล้วเท่านั้น

2. วิธีสอนแบบตรง (Direct Method) เป็นวิธีสอนที่สืบเนื่องมาจาก การต่อต้านการสอนภาษาแบบแปลและไวยากรณ์ กลุ่มนักสอนภาษาในยุโรปจึงได้มีการเคลื่อนไหวที่จะหาวิธีสอนแบบใหม่มาใช้ จึงได้เกิดวิธีสอนแบบตรงขึ้น วิธีสอนแบบนี้มุ่งให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษ และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้มากที่สุด การสอนใช้วิธีพูดเป็นหลัก โดยไม่ใช้ภาษาของผู้เรียนเลย มีการใช้ท่าทางและอุปกรณ์ประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนโดยไม่ต้องแปลเป็นภาษาแม่ เนื้อเรื่องที่เรียนก็มักจะยกเอาเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้นเป็นเกณฑ์ วิธีสอนแบบนี้ต้องการผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษา หรือผู้ที่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี เทียบเท่าเจ้าของภาษา

ฟินอคเชียโร (Finocchiaro 1982 : 3) ได้วิจารณ์การสอนโดยวิธีนี้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่จะเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ เมื่อฝึกการออกเสียง และเมื่อพยายามทำความเข้าใจความหมาย และจะเกิดความเครียดเนื่องจากการใช้ภาษาใหม่ที่เรียนเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม

วิลลาส หันนาคินท์ (1970 : 38) ให้ความเห็นว่า ลักษณะของการสอนภาษาตามวิธีแบบนี้ ยังเป็นที่ยอมรับในการสอนภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในปัจจุบัน

3. วิธีสอนที่เน้นการอ่าน (Reading Method) วิธีสอนแบบนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา และแคนาดา ในช่วงปลายศตวรรษ 1920 เนื่องจากผู้ที่อยู่ในวงการศึกษามีความเห็นว่าจะฝึกให้ผู้เรียนใช้ทักษะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุดภายในระยะเวลาเรียนที่จำกัด จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ในด้านการอ่านภาษาอังกฤษในขอบเขตที่เหมาะสม ให้เรียนรู้คำศัพท์ รูปประโยค และสำนวนภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดทักษะด้านการอ่านให้มากที่สุด โดยมีได้เน้นความสำคัญของทักษะอื่น ๆ การสอนโครงสร้างทางไวยากรณ์จะสอนเฉพาะที่ปรากฏในบทอ่านเท่านั้น ฟินอคเชียโร (Finocchiaro 1982 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนจะมีความรู้สึกที่ดีต่อวิธีสอนแบบนี้ ถ้าหนังสือที่อ่านนั้นน่าสนใจ และเหมาะสมกับระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน

4. วิธีสอนแบบฟัง - พูด (Audio - Lingual Method) วิธีสอนแบบนี้เกิดขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อสหรัฐอเมริกามีความจำเป็นต้องส่งทหารไปยังประเทศต่าง ๆ จึงต้องหาวิธีการสอนภาษาเพื่อให้สามารถพูดได้ภายในระยะเวลาอันสั้น เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจึงเกิดวิธีการสอนแบบฟัง - พูดขึ้น วิธีสอนแบบนี้ถือว่าภาษาคือพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าและปฏิกิริยาตอบสนอง การเรียนรู้อาจมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อผู้เรียนได้รับการยกย่องชมเชยหรือได้รับรางวัลในทันที วิธีสอนแบบนี้ใช้การเลียนแบบการท่องจำบทเรียนในรูปแบบของการสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ และเน้นวิธีการฝึกอย่างมาก มีการใช้ตารางเทียบแทนเพื่อฝึกจนกระทั่งสามารถใช้เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางภาษาได้โดยอัตโนมัติ

เดวิดสัน (Davidson 1978 : 1 - 3) ได้กล่าวถึงการสอนแบบ
 พัง - พุกว่า ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า ไม่ได้ส่งเสริมการใช้สติปัญญาของผู้เรียน
 เท่าที่ควร ผู้เชี่ยวชาญของศูนย์สอนภาษาหลายแห่งจึงมีการเคลื่อนไหวในการ
 พัฒนาการสอนแบบการฝึกพูดตามและท่องจำ โดยเพิ่มกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
 กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ที่จำเป็น และสามารถนำความรู้มาปรับปรุงใช้ภาษาได้ด้วย
 ตัวของนักเรียนเอง

5. วิธีสอนที่เน้นการใช้สติปัญญา (Cognitive Approach) เป็นวิธีการ
 ซึ่งมีแนวคิดมาจากทฤษฎีการใช้สติปัญญาของผู้เรียน (Cognitive Code Learning
 Theory) ซึ่งเน้นให้ใช้ความลึกความเข้าใจมากกว่าความจำ คือเน้นให้ผู้เรียน
 พยายามทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียน แทนที่จะเพียงแต่จำและเลียนแบบ โดยไม่ได้
 พัฒนาทางความคิดเลย การสอนภาษาคามวิธีนี้ ครูลดบทบาทของตนเองลง ผู้เรียน
 ได้รับการส่งเสริมให้ใช้ความคิดและสติปัญญาของตนเองอย่างเต็มที่ กระบวนการ
 เรียนการสอนมุ่งไปที่ตัวผู้เรียน ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2522 :
 2) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการใช้สติปัญญาของผู้เรียนไว้ว่า มีรากฐานสำคัญ 2 ประการ
 คือ

5.1 แนวคิดของพวกจิตวิทยาปัญญานิยม (Intellectualism) ซึ่ง
 เชื่อว่าคนเราจะเรียนรู้ได้ด้วยการใช้สติปัญญาของตัวเอง การเรียนภาษาเป็น
 ความสามารถภายในของแต่ละบุคคล การสอนตามแนวทฤษฎีนี้เป็นการสอนให้ผู้จักคิด
 ผู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์

5.2 แนวคิดทางภาษาศาสตร์ ยึดถือทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต
 (Generative Transformation Grammar) ของ นอม ชอมสกี (Noam
 Chomsky) ซึ่งเชื่อว่า ความสามารถในการเรียนภาษามีอยู่แล้วในตัวคนเราทุกคน
 การให้ความรู้ คือการให้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ การสอนภาษาคามแนวทฤษฎีนี้คือ การสอน
 ให้รู้จักกฎเกณฑ์ทางภาษา บทบาทของครูน้อยลง โดยที่กระบวนการเรียนการสอน
 มุ่งไปที่ตัวของผู้เรียน

เควิกสัน (Davidson 1978 : 10 - 12) ได้กล่าวถึงวิธีสอนที่เน้นการใช้สติปัญญาไว้ว่า เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ขบคิดเกี่ยวกับภาษา และเข้าใจการใช้ภาษาได้กว้างกว่าคำศัพท์ และสถานการณ์ที่ครูสอนในชั้นเรียน โดยใช้สติปัญญาของตนเอง

6. การสอนแบบเอกเทศภาพ (Individualized Instruction)

เป็นการสอนที่พัฒนาขึ้นตามความเชื่อถือในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการจัดการสอนเพื่อสนองความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2522 : 3) ได้กล่าวถึง หลักการสอนแบบเอกเทศภาพไว้ว่า

... เป็นการศึกษโดยอิสระ ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาหรือบทเรียนได้เอง หรือวางแผนและตั้งจุดประสงค์ในการเรียนของตนเอง ส่วนการวัดผลของการเรียน ครูเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประเมินผลว่า บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ การสอนแบบเอกเทศภาพไม่มีการแบ่งระดับชั้นเรียน การเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) คือ การเรียนด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละคน เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนแบบเอกเทศภาพ

ในการจัดการเรียนการสอนแบบเอกเทศภาพนั้น ทั้งครูและนักเรียนอาจร่วมมือกันในการจัดตั้งจุดมุ่งหมายในการสอน และดำเนินการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ครูเป็นผู้แนะแนวและให้จัดกิจกรรมเป็นศูนย์กลางการเรียนภาษา (Language Learning Center) นักเรียนจะถูกแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อปฏิบัติกิจกรรมทางภาษาตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพของตนเอง

7. วิธีการสอนที่เน้นการสื่อความหมาย (Communicative Approach)

วิธีนี้มาจากแนวคิดที่ว่า วิธีการสอนภาษาเท่าที่เป็นอยู่มิได้เน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาสื่อความหมายได้อย่างแท้จริง วิธีการนี้จึงเน้นในเรื่องของการสื่อความหมาย (Communicate) มากกว่าที่จะเน้นการจำกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ ลำดับขั้นตอนการสอนจะเรียงจากสิ่งที่ให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด หรือเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อมของผู้เรียนมากที่สุดก่อน วิธีนี้เน้นความสำคัญของทักษะการพูดเช่นกัน แต่มีวิธีการฝึกต่างจากวิธีการสอนแบบฟัง - พูด

ในปัจจุบันวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีแนวโน้มที่จะยึดผู้เรียน และกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง เป็นการสอนภาษาเพื่อสื่อความหมาย (Communicative Approach) เป็นแนวการสอนใหม่ตามแนวหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2524 : 31)

แนวโน้มในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในปัจจุบัน

แนวการสอนใหม่ตามแนวหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ซึ่งได้เริ่มประกาศใช้ในปีการศึกษา 2525 ยึดหลักการใหญ่ ๆ ดังนี้ (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2524 : 31)

1. เน้นความสามารถในการใช้ภาษาอย่างแท้จริง และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ
2. ให้ถือว่านักเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกและใช้ภาษา ครูมีหน้าที่จัดกลุ่มและป้อนงานให้แก่แต่ละกลุ่มทำ
3. การเรียนการสอนดำเนินไปโดยอาศัยกิจกรรมเป็นสื่อในการเรียน นักเรียนฝึกใช้ภาษาเพื่อค้นหาหรือประคิษฐ์สิ่งของ เพื่อสอบถามเรื่องราวที่ต้องการทราบ หรือเพื่อแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์ต่าง ๆ ครูมีบทบาทในฐานะผู้จัด

กิจกรรม ผู้ให้คำอธิบายว่าในกิจกรรมนั้น ๆ นักเรียนจะต้องทำอะไรบ้าง และเป็นผู้แนะในการฝึกภาษา

4. ความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน แสดงได้ด้วยการที่นักเรียนเข้าใจความหมายของภาษาและความสามารถในการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้อย่างทันห้วงที มีใช้แต่เพียงสามารถตอบคำถามในข้อสอบได้อย่างถูกต้องเท่านั้น

จากแนวการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรใหม่นี้เอง จะเห็นได้ว่า เป็นการสอนภาษาอังกฤษที่คงการเน้นความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารได้อย่างเหมาะสม และอาศัยกิจกรรมเป็นสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งก็คือแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนั่นเอง

แนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach)

แนวการสอนนี้มาจากแนวคิดที่ว่า วิธีการสอนภาษาเท่าที่เป็นอยู่มิได้เน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาสื่อความหมายได้อย่างแท้จริง แนวการสอนนี้จึงเน้นการเรียนภาษาเพื่อสื่อความหมายเป็นสำคัญ ดังที่ อมรา แสงจันทร์ (2524 : 11 - 12) ได้กล่าวถึงแนวการสอนเพื่อการสื่อสารไว้ว่า

แนวการสอนนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะเน้นการเรียนภาษาเพื่อสื่อความหมายเป็นสำคัญ ซึ่งตรงข้ามกับแบบที่เรียกว่า แนวการสอนที่เน้นไวยากรณ์ (Grammatical Approach) ที่เน้นกฎไวยากรณ์ของภาษา และยึดการศึกษาและการอธิบายภาษาของนักภาษาศาสตร์เป็นหลัก ..... ส่วนแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) นี้ จะเน้นที่หน้าที่ (Function) ของโครงสร้างทาง ๆ ของภาษา เพื่อให้ไปประโยชน์ในการสื่อความหมาย

ในปัจจุบัน แนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) กำลังได้รับการกล่าวถึงเป็นอันมาก ดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีผู้แสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับแนวการสอนภาษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้

ฟินอคเชียโร (Finocchiaro 1982 : 5) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาที่สองในปัจจุบันว่า เน้นที่การพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงความเหมาะสมและการยอมรับการใช้ภาษาในสถานการณ์ทางสังคมที่ใช้ภาษานั้นอยู่ ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษากลุ่มหนึ่ง กำลังส่งเสริมการใช้วิธีสอนแบบผสมผสาน (Eclectic Approach) ซึ่งมีการนำเสนอทฤษฎีทางไวยากรณ์ สถานการณ์ และหัวข้อเนื้อหาแบบเดิม แต่มีการเพิ่มกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญอีกกลุ่มหนึ่งพยายามนำหลักการของแนวการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมาย (Functional Notional Approach) ซึ่งเป็นแนวการสอนที่เน้นความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ตั้งแต่เริ่มเรียนมาใช้แนวการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมาย (Functional Notional Approach) หรือแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) นี้ เป็นแนวการสอนที่รวมทั้งทฤษฎีการสื่อสาร ไวยากรณ์ ความหมาย สถานการณ์ และจิตวิทยาของมนุษย์ไว้ด้วยกัน

พาล์มเมอร์ (Palmer 1970 : 55) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนภาษาไว้ว่าเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายได้ในที่สุด ฉะนั้นวิธีการสอนก็จะต้องสอนให้ผู้เรียนใช้ภาษาตั้งแต่เริ่มเรียนคือ มุ่งพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายของผู้เรียน มีการฝึกหัดให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้โดยอัตโนมัติ

ริเวอร์ส และ เทมเพอร์ลี (Rivers and Temperley 1978 : 3 - 5) มีความเห็นที่สอดคล้องกับพาล์มเมอร์ เกี่ยวกับแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารไว้ว่า เป็นวัตถุประสงค์ในการเรียนการ

สอนภาษาอังกฤษ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถที่จะใช้ภาษาได้ค่อนข้างอิสระ กับผู้อื่นได้

สำหรับแนวการสอนภาษาที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ได้ผลมากที่สุดในปัจจุบัน เวคแมน (Wakeman 1977 : 7 - 8) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดเนื้อหาการเรียนการสอนตามโปรแกรมการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมาย (Functional Notional Syllabus) เป็นแนวการสอนที่เหมาะสมที่สุด

แนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้ มีพื้นฐานมาจากการที่บรรดาผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาเริ่มตระหนักว่า การใช้ภาษาที่แท้จริงของคนเรานั้นมิใช่เป็นเพียงแค่การสร้างประโยคขึ้นมาเท่านั้น แต่จะรวมถึงการแสดงความคิดเห็นและการใช้ภาษาคิดต่อสื่อสารกันด้วย ทั้งนี้การเรียนภาษาจึงไม่ควรหยุดอยู่แค่การรู้คำศัพท์ และความสัมพันธ์ของประโยคเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงการนำภาษาไปใช้ตามหน้าที่ (Function) วิลคินส์ (Wilkins) จึงได้จัดหมวดหมู่ของความคิด (Concept) และหน้าที่ของภาษา (Functions) ขึ้น และนำเสนอในรูปแบบของแนวการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมาย (Notional Approach) ดังจะเห็นได้จากการที่วิลคินส์ (Wilkins 1976 : 42) ได้กล่าวถึงพื้นฐานสำคัญของแนวการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมาย (Notional Approach) ไว้ว่า แนวการสอนนี้เป็นผลจากความเชื่อที่ว่า การที่คนเราต้องการใช้ภาษาในการกระทำสิ่งต่าง ๆ นั้น มีความสำคัญมากกว่าการที่จะมีความเชี่ยวชาญในด้านภาษา โดยปราศจากการนำไปใช้ นอกจากนี้ตามความมุ่งหมายของวิลคินส์ (Wilkins 1976 : 19) ยังได้กล่าวถึงข้อดีของแนวการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมายไว้ว่า เป็นการให้ความสำคัญแก่การนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารตั้งแต่เริ่มเรียน แต่ในขณะเดียวกันก็มีได้ละเลยความสำคัญทางด้านไวยากรณ์ และสถานการณ์ แนวการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมายนี้ จึงมีข้อดีมากกว่าแนวการสอนที่เน้นไวยากรณ์ในแง่ที่จะช่วยให้ผู้เรียน

มีความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) และเนื่องจาก การสอนนี้เน้นการนำภาษาไปใช้จริง จึงทำให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้เรียน

สุไร พงษ์ทองเจริญ (2524 : 24) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียน การสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารไว้ว่า แนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้ อิงหลักการของแนวการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมาย (Functional National) โดยมีหลักการต่อไปนี้

1. เสนอบทเรียนในลักษณะของบทสนทนาสั้น ๆ ใช้สถานการณ์ที่สร้างขึ้น ให้เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เพื่อเร้าความสนใจ มีการอภิปรายถึงจุดประสงค์ของการ สนทนา รวมทั้งบทบาทและสถานที่ที่มีการสนทนานั้น
2. ปีกบทสนทนา อาจจะปึกเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ ใช้ กิจกรรมต่าง ๆ มาช่วยเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว
3. ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานที่ปรากฏในบทสนทนาที่แสดงเนื้อความสำคัญ ใช้อุปกรณ์ เช่น ภาพวาด การแสดงท่าทางหรือการอธิบาย เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ ว่าประโยคนั้น ๆ มีความหมายเช่นไร และนักเรียนจะต้องใช้โครงสร้างนั้นได้ อย่างถูกต้อง

อมรา แสงจันทน์ (2524 : 15) ได้สรุปหลักการของแนวการสอน เพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) ที่จะนำไปใช้กับการสอนภาษา ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนความรู้ด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบ ของความสามารถในการสื่อสารตั้งแต่เริ่มเรียน ผู้สอนควรจะแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า รูปแบบภาษาที่สอนจะใช้ได้ในสถานการณ์ที่มีความหมาย และสามารถนำความรู้เหล่านั้น ไปใช้ได้จริง ๆ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นและเร้าให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น ถ้าหากผู้สอนสามารถเตรียมการเรียนการสอนให้ผู้เรียน มีโอกาสพบปะสนทนากับ

เจ้าของภาษา ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ และทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ความรู้ด้านความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งรวมทั้งกฎไวยากรณ์ และกฎของภาษาที่ใช้อยู่จริง ควรจะได้รับการจัดให้พอเหมาะ ไม่มากเกินไป หรือไม่น้อยเกินไป นั่นคือ ควรจัดให้พอเหมาะที่ผู้เรียนสามารถนำภาษานั้นไปสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

3. ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ การฝึกฝน รวมทั้งได้รับประสบการณ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้สอนอาจใช้ภาษาแม่ในการอธิบายกฎเกณฑ์ของไวยากรณ์ หน้าที่ของรูปแบบภาษา แต่ละแบบ ตลอดจนอธิบายถึงความเหมาะสมที่จะใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ และควรจะอธิบายถึงวัฒนธรรมประเพณีของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ ด้วย

4. ในการสอน ผู้สอนต้องเน้นการฝึกให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางไวยากรณ์ (Grammatical Competence) ไปใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องด้วย นอกเหนือจากต้องมีความรู้ด้านกฎเกณฑ์ของภาษาที่ใช้กับแต่ละกลุ่มสังคม และแต่ละสถานการณ์ (Sociolinguistic Competence)

5. ความต้องการของผู้เรียนจะต้องอยู่ในกรอบของความรู้ทางไวยากรณ์ (Grammatical Competence) และความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของภาษาที่ใช้อยู่ในแต่ละกลุ่มสังคม (Sociolinguistic Competence)

แนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) หรือ แนวการสอนภาษาเพื่อใช้ตามความมุ่งหมาย (Functional Notional Approach) จึงเป็นแนวการสอนที่เน้นความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน โดยที่ยังให้ความสำคัญแก่ความรู้ทางไวยากรณ์อยู่ แต่ในรูปแบบไวยากรณ์ที่สอนนั้นแตกต่างไปจากเดิม คือ เป็นรูปแบบไวยากรณ์ที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน (อมรา แสงจันทร์ 2524 : 13)

วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด (อุไรวรรณ ศงศารักษ์ 2527 : 27) . โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นอันดับแรก ต้องการให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (นราวัลย์ กาญจนะประโชติ 2524 : 13) ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนบทบาท และพฤติกรรมกรรมการสอนของตนเสียใหม่

พฤติกรรมกรรมการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของครู

พฤติกรรมกรรมการสอนทั่วไป

บทบาทและพฤติกรรมกรรมการสอนของครูประถมศึกษาในปัจจุบัน แรมสมร อยู่สถาพร (2526 : 23) ได้กล่าวไว้ในความคิดใหม่ทางการศึกษาที่น่าสนใจในหลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษาว่า ครู และผู้รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อผลผลิตทางการศึกษาของตน รับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนจัดขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพตรงตามจุดหมายที่ตั้งไว้

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ เพียงใด ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญ ดังกล่าวไว้ว่า ครูที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพย่อมนำไปสู่ผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และยกระดับการศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 37) เพราะการศึกษาของชนชาติไทยยุคโลกสมัยโลกภิวัตน์ ย่อมประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ 5 ประการ คือ ปรัชญา หลักสูตร การสอน การสอบ และการวิจัย (ชวาล แพวทิกุล 2515 : 1)

องค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง และต่างก็ทำปฏิริยาโต้ตอบกันเป็นลูกโซ่ ตลอดเวลา ครามเท่าที่ยังมีการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษา กิจกรรมเหล่านี้จะ สอดคล้องกลมกลืนกัน แม้ว่าจะมีปรัชญาการศึกษาและหลักสูตรอย่างใดเสีย แต่ถ้า การสอนของครูคือคุณภาพ จะทำให้เกิดปัญหาการศึกษาตามมา ถึงค่ากล่าวของ หนู ประธาน (2516 : 1) ที่กล่าวว่าปัญหาการศึกษาของไทยในปัจจุบันมีหลาย ด้าน แต่ที่สำคัญที่สุดคือ เรื่องการสอน ครูที่ทำการสอนในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง ส่วนมากจะสอนนักเรียนด้วยวิธีการบรรยายให้นักเรียนฟัง ไม่สอนให้นักเรียนรู้จักคิด จะเห็นได้ชัดเจนจากผลการวิจัยของกรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา (2519 : 13) กรมสามัญศึกษา กองการประถมศึกษา (2522 : 54) และผลการวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ (2520 : 54) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครู พบว่า ครูใช้ การบรรยาย อธิบาย บอกให้นักเรียนจด หรือลอกข้อความบนกระดานดำ และให้ นักเรียนท่องจำมากที่สุด ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนถาม หรือแสดงความคิดเห็น นักเรียนมีโอกาสพูด หรือแสดงความคิดเห็นริเริ่มน้อยที่สุด และ เคื่อนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม (2524 : 82) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูไม่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอน ที่ระดับเกณฑ์ ความคาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 80 แต่มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ความคาดหวัง ของผู้ทรงคุณวุฒิเพียงร้อยละ 65 เท่านั้น ส่วนพฤติกรรมทางการสอนของอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยที่สอนในระดับอุดมศึกษา มัธยมศึกษา และประถมศึกษา ซึ่ง คณิงศักดิ์ คำแถม (2517 : 54) ได้ทำการวิจัยพบว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยใช้ พฤติกรรมการสอนโดยการใช้คำถามแบบความรู้ ความจำมากที่สุด ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ชลธ วงศ์แสง (2522 : 41 - 46) ซึ่งศึกษา พฤติกรรมการสอนของครูในระดับมัธยมศึกษาพบว่า ในการเรียนการสอนส่วนใหญ่ เป็นพฤติกรรมการสอนที่ครูแสดงออก ส่วนพฤติกรรมที่นักเรียนตอบสนองก็คือ การ ตอบคำถามของครูเท่านั้น เช่นเดียวกับค่ากล่าวของ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 33) ที่ว่าในปัจจุบันวิธีสอนของครูที่ใช้โดยทั่วไปคือ ครูเป็นผู้บรรยาย นักเรียนรับฟัง จดจำเนื้อหาที่บอกให้ได้ เพื่อนำไปใช้ในการสอบ วิธีสอนแบบนี้นักเรียนเป็นฝ่ายรับ

ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เมื่อประสบปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันก็ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเกี่ยวกับการศึกษาแนวใหม่เป็นอันมาก จึงนับได้ว่า การสอนเป็นสิ่งสำคัญต่ออาชีพครู และเป็นหัวใจสำคัญของระบบการศึกษา และเป็นศิลปะที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (สาคร นิปรียาย 2516 : 318) ดังนั้นพฤติกรรมการสอนของครูจึงนับว่า มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนเป็นอันมาก โดยเฉพาะในวิชาภาษาอังกฤษ ครูที่สอนภาษาอังกฤษนอกจากจะเป็นครูที่ประกอบด้วยลักษณะ หรือสมรรถภาพที่ดีของครูทั่วไปแล้ว ยังจะต้องประกอบด้วยสมรรถภาพพิเศษเฉพาะสาขาวิชาด้วยทั้งในด้านบุคลิกภาพส่วนตัว และด้านวิชาการ (วิโรจน์ พรหมนิเทศ 2526 : 23) อันจะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ขึ้นได้

พฤติกรรมการสอนของครูสอนภาษาอังกฤษ

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษา ครูผู้สอนเป็นตัวจักรที่สำคัญในการที่จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ และโดยธรรมชาติ ครูเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือจิตใจของเด็กอยู่แล้ว ดังนั้นครูที่จะสอนภาษาอังกฤษแก่เด็กในระดับประถมศึกษา ก็ควรจะต้องมีสมรรถภาพสูงขึ้นไปทั้งในด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและด้านวิชาการ ดังเช่นที่ ฟินอคเซียโร (Finocchiaro 1967 : 85) ได้กล่าวไว้ว่า ครูเป็นตัวอย่างที่สำคัญที่สุดต่อกระบวนการเรียนการสอน ครูควรมีเทคนิคที่จะชักชวน หรือเร้าให้เด็กเรียนเกิดความสนใจในการเรียน ซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นแบบกันเอง สร้างและใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ ศึกษาข้อบกพร่องในการสอนของตน เร้าความสนใจด้วยการให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ และที่สำคัญครูควรเน้นการเรียนภาษาอย่างมีชีวิตชีวา ซึ่งศาสตราจารย์ แอนโทนี (Anthony 1963 : 63 - 71) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูภาษาอังกฤษที่ดีไว้ดังนี้

1. ครูควรจะกระทำหรือวันที่จะแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องราว และ ปัญหาต่าง ๆ ทางด้านภาษาศาสตร์และจิตวิทยา เพื่อจะได้นำไปใช้ตอบปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจปัญหาพื้นฐานต่าง ๆ ได้ดีขึ้น
2. ครูควรจะพยายามศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดใหม่ในการสอนภาษา จากแหล่งข้อมูลใหม่ ๆ
3. พยายามทำความเข้าใจขบวนการเรียนการสอนโดยพิจารณาจากความคติใหม่ ๆ
4. จะต้องรู้จักวิธีการใช้เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉาย หรืออุปกรณ์อื่น ๆ
5. ต้องหมั่นพิจารณาสำรวจข้อบกพร่องในการสอนของตนอยู่เสมอ
6. ต้องพยายามทำความเข้าใจในหลักการสอนของตน
7. ควรยึดทฤษฎีที่ดีที่สามารถยึดเป็นหลักและนำไปปฏิบัติได้

นอกจากนี้ สุไร พงษ์ทองเจริญ (2519 : 4 - 6) ยังได้กล่าวถึงเทคนิควิธีสอนภาษาอังกฤษว่าครูผู้สอนควรจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ครูจะต้องมีความรู้ในเรื่องโครงสร้างของภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีอย่างน้อยที่สุดในเนื้อหาที่สอน ครูจะต้องใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง และครูจะต้องเตรียมการสอนอย่างดี
2. ครูจะต้องรู้เรื่องโครงสร้างของภาษาไทย สามารถจะเปรียบเทียบโครงสร้างของภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้
3. ครูจะต้องสอนไวยากรณ์ได้ถูกต้องวิธี ไม่เน้นแต่กฎเกณฑ์ของไวยากรณ์มากกว่าการสอนให้ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง
4. ครูจะต้องศึกษาการออกเสียงของคำศัพท์อย่างรัดกุม
5. ครูจะต้องทราบวิธีวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของนักเรียน
6. ครูจะต้องให้โอกาสแก่นักเรียนได้ฝึกการพูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษให้มากที่สุด

7. ครูจะต้องรู้จักวิธีใช้อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ
8. ครูจะต้องรู้ว่าการเรียนภาษากับวรรณคดีนั้นไม่เหมือนกัน
9. ครูจะต้องรู้จักวิธีใช้อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ
10. ครูจะต้องรู้จักสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน

จะเห็นได้ว่า ทั้งพฤติกรรมการสอนทั่วไป และพฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษของครูต่างก็มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ ทั้งนี้เมื่อสภาพการณ์ แนวคิดทางการศึกษาและสังคมเปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรมการสอนของครู ก็ต้องเปลี่ยนไปตามแนวทางที่คองการของหลักสูตร ครูต้องพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ให้เชื่อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน รู้จักเลือกปรับปรุงเทคนิค วิธีสอน คัดแปลง และจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนตัดสินใจไม่เบื่อง่าย (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2524 : 70) โดยเฉพาะพฤติกรรมทางวาจา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการสอน ทั้งนี้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อสื่อความหมาย พฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนจึมนับได้ว่า มีส่วนที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนนั้น ๆ บรรลุผลด้วย

ความสำคัญของพฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ฟลอนเคอร์ส (Flanders 1970 : 448) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมทางวาจาของครู ว่า

เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาการสอนของครู ช่วยให้ครูเอาใจใส่และควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปในแนวทางที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ หรือช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่กำหนดไว้ การตรวจสอบพฤติกรรมของครูจะส่งผลต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน

ดังนั้นในการเรียนการสอน อิทธิพลของครูและวิธีสอนของครูที่นักเรียน จึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ พฤติกรรมในชั้นเรียนแสดงให้เห็นสภาพ ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน และชี้ให้เห็นบรรยากาศของชั้นเรียนโดยทั่วไปว่า ครูและนักเรียนมีทัศนคติต่อกันอย่างไร นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้น เพียงใด ปฏิกริยาต่าง ๆ ดังกล่าวนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นลักษณะอิทธิพลของครูใน ชั้นเรียน ซึ่ง เบลแลคค์ (Bellack 1963 : 172) ได้แบ่งอิทธิพลของครูใน ชั้นเรียนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. อิทธิพลทางอ้อม หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกมาแล้ว ทำให้ นักเรียนตอบสนองในลักษณะใดก็ได้ อิทธิพลทางอ้อมจะเกิดขึ้น ถ้าครูแสดง พฤติกรรมออกในทำนองยอมรับ ชยายความ หรือสนับสนุนความคิดเห็นและความรู้สึก ของนักเรียน ชมหรือให้กำลังใจ ตามคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ

2. อิทธิพลทางตรง หมายถึง กิริยาที่ครูแสดงออกมาแล้ว ทำให้ นักเรียนตอบสนอง โดยการแสดงพฤติกรรมไปในทางที่ครูต้องการอย่างเต็มที่ไม่ได้ อิทธิพลประเภทนี้จะเกิดขึ้น เมื่อครูบรรยาย หรือแสดงความคิดเห็นฝ่ายเดียว เมื่อครู ได้ให้คำแนะนำ หรือออกคำสั่ง ทิเคียน หรือว่ากล่าว เพื่อให้ให้นักเรียนเปลี่ยน พฤติกรรม

ครูมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำให้บุคคลได้เปลี่ยนพฤติกรรมไป ตามที่ต้องการ วิธีสอนของครูเป็นการสร้างเสริมความรู้ให้สมบูรณ์ เป็นแบบฉบับแก่ นักเรียนและเป็นการวางเงื่อนไขว่า สิ่งใดควรหรือไม่ควรปฏิบัติ ซึ่ง เบลแลคค์ (Bellack 1963 : 172) ได้จำแนกพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ระหว่างครูและนักเรียนเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมทางวาจา (Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออก เพื่อสื่อความหมายระหว่างกัน โดยการพูดหรือการอ่านออกเสียง

2. พฤติกรรมที่ไม่ใช่ทางวาจา (Non Verbal Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนไม่ได้แสดงออกทางวาจา แต่เป็นการแสดงออกทางท่าทาง เช่น การเขียน การอ่านในใจ หรือพยักหน้า สันคีระหะ เป็นต้น

พฤติกรรมการสอนของครูมีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนการสอนและการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อนักเรียน การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอน เป็นการวิเคราะห์ทางปฏิสัมพันธ์ (Interaction Analysis) โดยยึดพฤติกรรมโต้ตอบ (Verbal Interaction) ของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเป็นหลัก การวิเคราะห์แบบนัยคองอาศัยระเบียบวิธีการสังเกต (Systematic Observation) ซึ่งจับประเภทพฤติกรรมของครูและนักเรียนไว้สำหรับบันทึกในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ของการเรียนการสอน นำผลการบันทึกไปวิเคราะห์พฤติกรรมเพื่อประเมินผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่ง โอเบอร์ (Orber 1971 : 2 - 3) ได้พูดถึงวัตถุประสงค์ของการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า

1. เพื่อปรับปรุงวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน
2. เพื่อวางแผนการเรียนการสอน และการดำเนินการเรียนการสอน
3. เพื่อวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน

การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนที่นักการศึกษา ถือว่าเป็น พฤติกรรมหลัก คือ "พฤติกรรมทางวาจาระหว่างครูและนักเรียน" ดังนั้น จึงมีนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยทางด้านพฤติกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนกันอย่างกว้างขวาง

วิทฮอลล์ (Withall 1971 : 361) เป็นคนแรกที่ได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนอย่างมีระเบียบแบบแผนขึ้น วิทฮอลล์กล่าวว่า ในการเรียนการสอนทั่วไปนั้น คำพูดของครูจะมีเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้

ก. ครูมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนคำพูดของครูเอง ดังนั้นครูจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน

ข. ครูมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนคำพูดของนักเรียน ดังนั้นนักเรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน หรือเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (สุรพล เกียรติวัฒนา 2522 : 163)

ดังนั้น ในการวิเคราะห์ลักษณะของคำพูดทั้งสองลักษณะนี้ จะทำให้ทราบได้ว่า พฤติกรรมทางวาจาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนนั้น จะเป็นการสนับสนุนครูหรือนักเรียน

ในปี 1960 เนด เอ ฟลันเดอร์ส (Ned A. Flanders) ได้พัฒนาเครื่องมือ เพื่อวัดประสิทธิภาพทางการสอนของครู เรียกว่า แบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาในชั้นเรียน (Categories for Interaction Analysis) โดยอาศัยข้อสมมุติฐานเบื้องต้นที่ว่า

1. พฤติกรรมทางวาจา เป็นพฤติกรรมหลักของการเรียนการสอน และมีลักษณะเป็นปฏิกริยาโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียน

2. พฤติกรรมของครูในชั้นเรียนเป็นตัวแทนของพฤติกรรมโดยส่วนรวมของครู

3. ในชั้นเรียนนอกจากจะมีพฤติกรรมทางวาจา ทั้งในส่วนที่เป็นของครู และส่วนที่เป็นของนักเรียนแล้ว ยังอาจมีสภาวะอีกอันหนึ่ง คือ ความเงียบ หรือการหยุดชะงักเป็นชั่วครั้งชั่วคราว ในระหว่างที่มีการเรียนการสอน หรืออาจจะมีการแสดงพฤติกรรมทางวาจาของครูกับนักเรียนเหมือนกัน แต่ผู้สังเกตชั้นเรียนไม่

สามารถจะเข้าใจได้ว่า ใครพูด และเนื่องจากเครื่องมือนี้ใช้สำหรับบันทึก พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ตามลำดับของเวลา ฉะนั้นจึงรวมเอาความสับสนเข้าไว้เพื่อความสมบูรณ์

ระบบการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเรียนการสอนของแฟลนเคอร์ส (Flanders Interaction Analysis Categories) ใช้ตัวย่อว่า FIAC มีผู้นิยมใช้กันมากที่สุด โดยแบ่งพฤติกรรมทางการเรียนการสอนทางวาจาออกเป็น 10 ประเภทด้วยกัน คือ

ประเภทที่ 1 - 7 เป็นพฤติกรรมของครู ประเภทที่ 8 - 9 เป็น พฤติกรรมของนักเรียน และประเภทที่ 10 คือ ความเงียบ หรือความสับสน ดัง ตารางสรุปการจำแนกพฤติกรรมทางการเรียนการสอนดังนี้ (นวรวิทย์ วัฒนานนท์ 2527 : 19 อ้างถึงใน Order 1971 : 2 - 3)

ตารางที่ 1 ตารางจำแนกพฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียน

ครูพูด	อิทธิพล ทางอ้อม	1. ยอมรับความรู้สึก 2. ยกย่องหรือสนับสนุน 3. ยอมรับหรือนำความคิดของนักเรียน ไปใช้ 4. ถามคำถาม
	อิทธิพล ทางตรง	5. บรรยาย 6. ออกคำสั่ง 7. ทำหน้าที่เทียบ หรืออ้างอำนาจมีอญา
นักเรียนพูด		8. นักเรียนพูด - โต้ตอบ 9. นักเรียนพูด - ริเริ่ม 10. ความเงียบ หรือความสับสน

แมสเลย์ (Masley 1973 : 35) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์กิจกรรม
ร่วมทางวาทะระหว่างครูกับนักเรียนของแพลนเคอร์สว่า สามารถบันทึกพฤติกรรมได้
ละเอียด ชัดเจน ยุติธรรม และเป็นที่น่าสนใจ เป็นการทำบันทึกพฤติกรรมทางวาทะ
ทั้งของครูและนักเรียนทุกระยะ มีใช้สังเกต หรือบันทึกพฤติกรรมของครูแต่ฝ่ายเดียว

ธีระ รุญเจริญ (2520 : 181) กล่าวถึง วิธีการของแพลนเคอร์สว่า
มีประโยชน์ เป็นผลดีต่อการเรียนการสอน ทำให้ทราบบุคลิกภาพ และคุณลักษณะของ
ครูในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

1. ครูผูกขาดการพูดในชั้นเรียนมากเกินไปหรือไม่
2. ครูใช้อิทธิพลทางอ้อมหรือทางตรง
3. ครูมีปฏิริยาตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียนอย่างไร
4. ครูใช้เวลาบรรยายมากน้อยเพียงใด
5. ครูรับเอาความคิดขึ้นมาใช้ขยายความมากน้อยเพียงใด
6. ครูยอมรับขยายความ หรือใช้อารมณ์ หรือความรู้สึก ของนักเรียน
มากน้อยเพียงใด
7. นักเรียนมีความตั้งใจที่จะต่อต้านการใช้อิทธิพลของครูเพียงใด
8. ครูใช้ผลการชมเชยเพียงใด
9. ครูมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดแก่นักเรียนเพียงใด
10. ครูใช้การชักชวนว่ากล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด
11. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดในชั้นเรียนเพียงพอหรือไม่

การที่ครูจะพัฒนาการสอนของตนเองได้ดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้จัก
สำรวจ ตรวจสอบถึงพฤติกรรมการสอนของตนเองอยู่เสมอ การสังเกตพฤติกรรม
การสอนของครูนับได้ว่า เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาการสอนและ
ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน (พจน์ สะเพียรชัย 2517 : 27)

การปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแนวหลักสูตรใหม่ในปัจจุบันนี้ มุ่งยึดผู้เรียน และกิจกรรมเป็นศูนย์กลางที่กล่าวมาแล้ว การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการและแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ รวมทั้งต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคุณภาพของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สุโร พงษ์ทองเจริญ (2519 : 3 - 4) มีความเห็นว่าครูเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนการสอน แม้ตัวผู้เรียนจะมีสติปัญญาไม่ต่ำช้า ความสนใจ หรือ สถานที่เรียน อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแบบเรียนเท่าที่มีอยู่ไม่พอคี่ แต่ถ้ามีครูดี มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาและการถ่ายทอดวิชาการ ข้อบกพร่องด้านอื่นจะได้รับการปรับปรุงจากครู ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดีพอสมควร แต่ในทางตรงข้าม ถ้ามีนักเรียนดี สถานที่เรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ มีตำราแบบเรียนเหมาะสม แต่ถ้าครูไม่มีความรู้ความสามารถก็ไม่ทำให้เกิดประโยชน์ และมักจะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่า โดยเฉพาะครูสอนภาษาอังกฤษจะต้องมีความรู้ทั้งด้านวิชาการและวิชาครู เป็นต้นว่า การเรียนรู้หลักวิชาภาษาศาสตร์ (Linguistics) วิธีสอน (Pedagogics) ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ นอกเหนือจากความรู้ความสามารถในภาษาต่างประเทศที่สอน เพื่อช่วยให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาให้เกิดสัมฤทธิ์ผลได้ และครูจะได้รับผลดีในการสอนยิ่งขึ้น

เนื่องจากครูเป็นบุคคลสำคัญ ที่จะเสริมสร้างทัศนคติอันดีงามเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษแก่เด็ก เพื่อให้เด็กรักการเรียนภาษาอังกฤษ สนใจ และตั้งใจเรียน ครูจำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษเสียก่อน เพราะในการสอน ถ้าครูไม่ได้รับการฝึกฝนมาดีพอ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก การสอนก็ไม่สนุก ไม่เป็นที่สนใจของเด็ก ทำให้เด็กเบื่อเรียน และเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการ

เรียนภาษาอังกฤษ ไม่อยากเรียนอีกต่อไป ดังนั้นในการเรียนการสอนครูจะต้องเตรียมการสอนอย่างดี และมีการแก้ไขปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ วิธีการที่ครูจะสามารถรู้ขอบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขตนเองนี้ ได้แก่ การสังเกต ซึ่ง โอเบอร์ (Orber 1971 : 2 - 3) ได้กล่าวถึงการสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า

1. เพื่อปรับปรุงวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน
2. เพื่อวางแผนการเรียนการสอน และการดำเนินการเรียนการสอน
3. เพื่อวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน

ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลองเพื่อสร้างเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนการสอนไว้เป็นจำนวนมาก

เครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนการสอน

ในการสังเกตการสอน ถ้าผู้สังเกตมีเครื่องมือสำหรับใช้ในการบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ที่มีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้สามารถรวบรวมพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน และได้ครอบคลุมจุดประสงค์ของการสังเกตที่วางเอาไว้ และมีความเที่ยงมากที่สุด อันจะทำให้การสังเกตมีความเป็นปรนัยสูง วิธีการที่นิยมกันว่าใช้ได้ดีที่สุด คือ การสังเกตการสอนอย่างมีระบบ

(Systematic Observation of Teaching) ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ Sign System และ Category System (Orber 1971 : 19 - 23)

1. Sign System เป็นเครื่องมือที่มุ่งสังเกตพฤติกรรมหลาย ๆ ด้าน (Multiple Dimension) แบบสังเกตตามระบบนี้จะรวบรวมรายพฤติกรรมต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในชั้นเรียนในช่วงเวลาที่สังเกตไว้มากที่สุด ผู้สังเกตจะบันทึกหรือทำเครื่องหมาย / / / หรือเครื่องหมายอื่น ๆ เพื่อบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้น การบันทึกผลการสังเกตด้วยวิธีการนี้ จะแสดงให้เห็น

เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงของการสังเกต และแสดงให้เห็นว่า
พฤติกรรมแต่ละพฤติกรรมเกิดขึ้นบ่อยหรือไม่ เพียงใด เครื่องมือสังเกตที่ใช้ระบบ
Sign System ที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ได้แก่ OSCAR II.

OSCAR II เป็นชื่อของเครื่องมือสังเกต ย่อมาจาก Observation
Schedule and Record II ลักษณะของ OSCAR II เป็นเครื่องมือที่มุ่งวัด
พฤติกรรมในชั้นเรียนลักษณะ Multiple Dimension of Classroom
Observation Behavior ผู้ที่สร้างเครื่องมือนี้ คือ Donald M. Medley
และ Harold E. Mitzel โดยปรับปรุงจาก OSCAR I ข้อดีของ OSCAR II
คือสามารถใช้สังเกตได้เพียงคนเดียว มีวิธีการบันทึกที่ง่าย สามารถสังเกตพฤติกรรม
ได้หลายอย่าง (ธีรภาพ ทองสถิตย์ อ้างถึงใน วิจิตร ศรีสะอาด 2514 : 75)

เครื่องมือ OSCAR II มีส่วนประกอบอยู่ 4 ส่วนคือ

1. ส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรม (Activities Section)
2. ส่วนที่เกี่ยวกับวัสดุ (Materials Section)
3. ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออก (Sign Section)
4. ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีความหมาย
(Expressive Behavior Section)

ในการสังเกตการสอน ผู้สังเกตจะบันทึกผลการสังเกตโดยใช้
เครื่องหมาย / (รอยคะแนน) ตามรายพฤติกรรมที่ผู้ถูกสังเกตปฏิบัติ ราย
พฤติกรรมที่ระบุไว้ในเครื่องมือ OSCAR II ในแต่ละส่วน มีดังนี้

- 1) ส่วนที่เป็นกิจกรรม รายพฤติกรรมที่ระบุไว้ในส่วนนี้ แบ่งออกเป็น
2 ส่วนย่อย คือ

- 1.1) ส่วนที่เป็นกิจกรรมครู มีรายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น
ทำงานกับเด็กเป็นรายบุคคล ทำงานกับเด็กเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ถามคำถาม ฯลฯ
- 1.2) ส่วนที่เป็นกิจกรรมนักเรียน มีรายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น
อ่านหนังสือ ทำงานอยู่ที่โต๊ะ ระบายสี ฯลฯ

ส่วนที่เป็นกิจกรรมของครูและนักเรียนนี้ ให้ผู้สังเกตบันทึกผล
1 ครั้ง ภายใน 5 นาที

2) ส่วนที่เกี่ยวกับวัสดุ มีรายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น กระดานคำ
ป้ายนิเทศ แบนที่ สไลด์ ฟิล์ม ฯลฯ ในส่วนนี้ให้ผู้สังเกตบันทึกผล 1 ครั้ง ภายใน
5 นาที

3) ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออก มีรายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น ครูเคลื่อนไหวอย่างอิสระ นักเรียนเคลื่อนไหวอย่างอิสระ ฯลฯ ในส่วนนี้ให้ผู้สังเกตบันทึกผล
1 ครั้ง ภายใน 5 นาที

4) ส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีความหมาย มี
รายพฤติกรรมที่ระบุไว้ เช่น ครูมองและแสดงอาการยอมรับนักเรียน ให้คำสนับสนุน
แก่นักเรียน แก้ปัญหาให้นักเรียน ฯลฯ ในส่วนนี้ให้ผู้สังเกตบันทึกผล 1 ครั้ง ภายใน
5 นาที

ผู้วิจัยหลายท่านนำเครื่องมือระบบ Sign System เช่น OSCAR II
นี้มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการดัดแปลงวิธีบันทึกผล และการคิดคำนวณ
ค่าสถิติในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 1) ที่ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 และ 2 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และ 2503
เก็บข้อมูลโดยการแบ่งแยกการสังเกตการสอนออกเป็น 5 ช่วง ๆ ละ 5 นาที
ทั้งช่วงเวลาแต่ละครั้งห่างกัน 10 นาที แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และ
ร้อยละของแต่ละรายพฤติกรรม

ทองสุข รวยสูงเนิน (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอน
วิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสุรินทร์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดย
การสังเกตการสอนครูคนละ 3 ครั้ง บันทึกผลการสังเกตแบบไม่นับความถี่ของ
พฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพียงแต่ต้องการทราบว่า ครูปฏิบัติพฤติกรรมใดบ้าง วิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละของครูที่ปฏิบัติในแต่ละรายพฤติกรรม

งานวิจัยของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2528 : 21 - 27)
ซึ่งศึกษาพฤติกรรมของครูจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 54 คน โดย
การสังเกตการสอนคนละ 3 ครั้ง บันทึกผลโดยไม่นับความถี่ของพฤติกรรม นำ
ข้อมูลมาวิเคราะห์โดยถือเกณฑ์ว่า ถ้าพฤติกรรมใดถูกสังเกต พบ 3 ครั้ง ได้ 3
คะแนน 2 ครั้ง ได้ 2 คะแนน 1 ครั้ง ได้ 1 คะแนน และถ้าไม่พบทั้ง
3 ครั้ง ได้ 0 คะแนน

พะเยาว์ ปลายัชน์ (2526 : 100) ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูชั้น
ประถมศึกษาปีที่หนึ่ง ตามแผนการสอนจริยศึกษา หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปัจจุบัน
โดยการสังเกตคนละ 3 ครั้ง ๆ ละ 20 นาที บันทึกพฤติกรรมโดยใช้เครื่องหมาย
/ โดยไม่นับความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น บันทึกผลทุก 5 นาที นำผลการบันทึก
มาให้คะแนนโดย ถ้าพฤติกรรมใดพบทุก 4 ช่วง ได้ 4 คะแนน 3 ช่วง ได้ 3
คะแนน 2 ช่วง ได้ 2 คะแนน 1 ช่วง ได้ 1 คะแนน ไม่เกิดเลยก็ได้
0 คะแนน

จากตัวอย่างงานวิจัยที่ได้นำมาเสนอนี้ เห็นว่าการนำเครื่องมือสังเกต
การสอนระบบ Sign System มาใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถที่จะนำหลัก
การของระบบนี้เป็นหลักสำคัญ แล้วดัดแปลงให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการเก็บ
รวบรวมข้อมูล และพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต รวมไปถึงให้เหมาะสมกับสถิติ
ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลอีกด้วย

2. Category System เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนที่อยู่ในประเภทนี้มุ่งที่จะสังเกตพฤติกรรมเพียงด้านเดียว (Single Dimension) ในชั้นเรียน (นพพงษ์ มุญจิกราษฎร์ ในกรมสามัญศึกษา 2521 : 252) เครื่องมือประเภท Category System ที่นิยมกันแพร่หลาย ได้แก่ เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมทางวาจาของ เนค เอ ฟแลนเคอร์ส (Ned A. Flanders) ที่เรียกย่อ ๆ ว่า FIAC ซึ่งย่อมาจาก Flanders's Interaction Analysis Categories เพื่อใช้สังเกตปฏิสัมพันธ์ทางวาจา และการแสดงออกระหว่างครูและนักเรียน การบันทึกพฤติกรรมจะบันทึกทุก 3 วินาที (Orber 1971 : 19 - 23) โดยจำแนกพฤติกรรมทางวาจาออกเป็นประเภท ๆ (Category System) ได้ 10 ประเภท (Flanders 1970 : 34) ซึ่งประกอบอยู่ใน 3 ส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) ส่วนที่ 1 ครูพูด (Teacher Talk) แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย คือ การใช้อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Influence) ซึ่งมีพฤติกรรม 4 ประเภท คือ การยอมรับความรู้สึกนักเรียน การชมเชย หรือสนับสนุนให้กำลังใจ การยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ การถามให้นักเรียนตอบ การใช้พฤติกรรมทางตรง (Direct Influence) มีพฤติกรรม 3 ประเภท คือ การบรรยาย การออกคำสั่ง และการแนะนำ การกล่าวติเคียนหรือตั้งสอนอบรม
- 2) ส่วนที่ 2 นักเรียนพูด (Student Talk) มีพฤติกรรม 2 ประเภท คือ นักเรียนพูดเพื่อตอบสนองการพูดของครู และนักเรียนพูดขึ้นเอง
- 3) ส่วนที่ 3 ความเงียบหรือการวุ่นวายสับสน (Silence or Confusion)

ประโยชน์ของการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของ Flanders จะทำให้ทราบคุณลักษณะของครูในแง่ปริมาณการพูดของครูในชั้นเรียน ปริมาณเวลาที่ใช้บรรยาย ประเภทของอิทธิพลทางวาจาที่ครูใช้มาก ปฏิกริยาตอบสนองของครูคือ

นักเรียน การยอมรับความคึกคักเห็น ความรู้สึกของนักเรียน ผลของการชมเชยที่ครูให้
นักเรียน ประสิทธิภาพการคิดเทียบนักเรียน และการเปิดโอกาสให้นักเรียนพูด
(ธีระ รุณเจริญ 2525 : 152)

ผู้วิจัยหลายท่านได้นำเครื่องมือระบบ Category System มาใช้
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น บัญชีรายชื่อครู ใ้วิเคราะห์พฤติกรรมเกี่ยวกับการ
ใช้การพูดในการเรียนการสอน โดยศึกษาจากครู 12 คน และนักเรียน 112 คน
จาก 12 ชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ
แบบวิเคราะห์พฤติกรรมที่ดัดแปลงมาจาก Summary of Categories for
Interaction Analysis ของ Ned A. Flanders แบ่งเวลาการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเป็น 3 ตอน คือ ตอนต้นชั่วโมง ตอนกลางชั่วโมง และตอนปลาย
ชั่วโมง ตอนละ 15 นาที วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าร้อยละของพฤติกรรม
(บัญญัติ ชัยธรรม 2512 : บทคัดย่อ)

ฉัตรภา แก้วสุวรรณ (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์
ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย เปรียบเทียบ
ระหว่างโรงเรียนอนุบาล และศูนย์เด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากร
คือ ครู 28 คน และนักเรียน 280 คน นวรัตน์ วัฒนะนนท์ (2527 : บทคัดย่อ)
ศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน
ระดับปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างศูนย์เด็กปฐมวัยของกรมการพัฒนาชุมชน
กรมอนามัย และกรมการศาสนา ตัวอย่างประชากรเป็นครูจากศูนย์เด็กปฐมวัย
ของกรมการพัฒนาชุมชน 13 โรงเรียน กรมอนามัย 6 โรงเรียน และกรมการศาสนา 5 โรงเรียน
โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ผู้วิจัยทั้ง 2 ท่านนี้ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่ดัดแปลง
มาจากแบบบันทึกพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์ส สังเกตการสอนห้องละ 5 วัน
วันละ 40 นาที โดยแบ่งการบันทึกเป็น 2 ครั้ง ๆ ละ 20 นาที บันทึกผลทุก
5 วินาที

จากการศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนทั้ง 2 ระบบนี้ พบว่ามีความแตกต่างกันในค่านต่าง ๆ ทั้งแต่จุดมุ่งหมายของการใช้ คือ ถ้าจะใช้วัคพฤติกรรมหลาย ๆ ค่านในห้องเรียน และวัคพฤติกรรมค่านใดค่านหนึ่งโดยเฉพาะ การบันทึกผลการสังเกตที่แตกต่างกัน ซึ่ง Sign System บันทึกได้ตามพฤติกรรมที่เห็น แต่ของ Category System ต้องมีการแปลพฤติกรรมที่เห็นเสียก่อนว่า พฤติกรรมนั้นจะอยู่ในประเภทใด นอกจากนี้พฤติกรรมที่ได้จากการบันทึกโดยระบบ Sign System ก่อนข้างจะมีความละเอียดน้อยกว่าของ Category System เพราะจะให้รายพฤติกรรมที่ละเอียด เนื่องจากศึกษาพฤติกรรมเพียงค่านเดียว เช่น ของแฟลนเคอร์สศึกษาเฉพาะพฤติกรรมทางวาจาในห้องเรียนเท่านั้น ในการที่จะนำระบบการสังเกตพฤติกรรมไปใช้ในการศึกษาพฤติกรรม จึงย่อมขึ้นอยู่กับขอบเขตและจุดมุ่งหมายของการศึกษาพฤติกรรมว่า ต้องการหลายค่าน หรือเฉพาะพฤติกรรมทางวาจาเพียงค่านเดียว

ปี 2521 มีผลการวิจัยของกรมการฝึกหัดครู ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู กับครูในโรงเรียนสังเคราะห์ของวิทยาลัยครู เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ใช้การสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของแฟลนเคอร์ส ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ครูและอาจารย์ใช้พฤติกรรมการอธิบายมากที่สุด และพฤติกรรมที่ใช้น้อยที่สุด คือ พฤติกรรมการยอมรับความรู้สึกของนักเรียน
2. ครูและอาจารย์ใช้พฤติกรรมที่มีอิทธิพลทางตรงมากกว่าพฤติกรรมที่มีอิทธิพลทางอ้อม
3. พฤติกรรมทางวาจาของครูและอาจารย์มีมากกว่าพฤติกรรมทางวาจาของนักเรียน

ส่วนเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น ได้ดัดแปลงมาจากของ Flanders ของ OSCAR II นอกจากนั้นยังได้ดัดแปลงมาจากของ สุภาพร พรพิบูลย์ ซึ่งเป็นเครื่องมือวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาระหว่างนักศึกษาฝึกสอนกับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอน ได้แก่ การถามนักเรียน การบรรยาย การออกคำสั่ง การใช้อำนาจของครู การชมเชย และการยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน
2. พฤติกรรมทางวาจาของนักเรียน ได้แก่ นักเรียนพูดถามครู นักเรียนพูดตอบคำถามครู และนักเรียนแสดงความคิดเห็นริเริ่ม
3. การเงียบหรืออู่วายสับสน

บันทึกข้อมูลโดยการใส่เครื่องหมาย / ทุก ๆ 3 วินาที ลงในช่องที่แบ่งเป็นอังกฤษ และไทย ตามความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ทำการสังเกตพฤติกรรม

แต่เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ คิเรก สุขสุนัย ที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาใช้ด้วยนั้น แบ่งออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมของครูในด้านการใช้คำถาม วิธีการสอน การแสดงออกของพฤติกรรมที่มีความหมาย
2. พฤติกรรมในห้องเรียนของนักเรียน

บันทึกข้อมูลโดยการใส่เครื่องหมาย / (รอยคะแนน) ตามความถี่ของพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติ ทำการสังเกตการสอน 3 ครั้ง ครั้งละ 3 คาบ แต่ละครั้งของการสังเกตห่างกันประมาณ 1 สัปดาห์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวมความถี่ของการสังเกตทั้ง 3 ครั้งแล้วคำนวณหาค่าร้อยละของพฤติกรรม

เมื่อได้พิจารณาการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน โดยวิธีวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Analysis) ที่ทำในต่างประเทศและในประเทศ แล้วเห็นว่า วิธีของแฟลนเคอร์ส เป็นวิธีที่เข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนในการปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการสังเกต โดยได้เพิ่มเติมและดัดแปลงร่วมกับเครื่องมือของ โคนาลค์ เอ็ม เมคเลย์ และ ฮาโรลด์ อี มิทเชล ที่เรียก OSCAR II เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนการสอนทางวาจา ซึ่งจะ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน อันจะสามารถทำให้ทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการเรียนการสอนในห้องเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงในต่างประเทศ ในประเทศ และงานวิจัยที่ใช้เครื่องมือการสังเกตการสอนในสาขาวิชาอื่น

งานวิจัยในต่างประเทศ

แฟลนเคอร์ส (Flanders 1967 : 50 - 55) ผู้บุกเบิกคนสำคัญทางด้าน Interaction Analysis ได้ใช้เวลาระหว่างปี ค.ศ. 1956 - 1957 และในปี ค.ศ. 1960 ในการทดลองเกี่ยวกับอิทธิพลของครูที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการทดลองสรุปว่าครูประเภทที่ใช้อิทธิพลทางอ้อมในข้อ 1 - 4 จะช่วยเสริมสร้างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าครูที่ใช้อิทธิพลทางตรงในข้อ 5 - 6 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ต่อมา แฟลนเคอร์ส ได้ทดลองบันทึกกิจกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นระดับ 7 ในสหรัฐอเมริกา และสรุปไว้เป็นเกณฑ์ปกติว่า ถ้าจะให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ควรจะมีกิจกรรมทางวาจาทังนี้ คือ การใช้เวลาพูดของครู 61% การใช้เวลาพูดของนักเรียน 28%

การเขียนหรือหารสับสน 11% อัตราส่วนในการตอบสนอง 41% อัตราส่วนในการใช้คำถาม 26% ครูตอบสนองทันทีเป็นอัตราส่วน 75% ครูใช้คำถามทันที 45% อัตราส่วนการริเริ่มของนักเรียน 32% การบรรยายเนื้อหา 55% การสนับสนุน การพูดทั้งหมด 54% นักเรียนพูดสนับสนุน 55%

Flanders พยายามเน้นถึง พฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน เพราะเขาเชื่อมั่นว่า เป็นตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดได้ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเป็นพฤติกรรมที่ควรมีการวัดออกมา เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีข้อดีหรือข้อที่บกพร่องประการใดบ้าง จากผลการวิจัยของ Flanders นั้น ปรากฏว่า พฤติกรรมที่เกิดเสมอในห้องเรียนคือ การสอนโดยการเน้นเนื้อหาวิชาที่เรียนเป็นส่วนใหญ่ การทบทวนโดยตรงอย่างรวดเร็ว และการที่ครูบอกวิธีการให้นักเรียนปฏิบัติตาม

แอนเดอร์สัน (Anderson 1970 : 305 - 321) ได้ศึกษาถึง อิทธิพลของครูที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษาของแอนเดอร์สัน แสดงให้เห็นบุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูในห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ครูที่ใช้เทคนิคการควบคุมจะทำให้ นักเรียนก้าวร้าวและมีพฤติกรรมเป็นศัตรู ซึ่งจะแสดงค่อข้งกับครูและกับเพื่อนในขณะเดียวกัน ถ้าครูใช้การรวมเข้าด้วยกัน นักเรียนจะมีพฤติกรรมความเป็นเพื่อนช่วยเหลือกันและเป็นตัวของตัวเอง

เนลสัน (Nielson 1979 : 3093 - A.) เป็นผู้ที่ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของนักเรียนฝึกสอนที่มีต่อนักเรียนในวิชาภาษาอังกฤษและสังคมศึกษา และเพื่อบันทึกและเปรียบเทียบปฏิสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นคือ การถาม การแนะนำ การตอบสนอง การให้ข้อเท็จจริงระหว่างชั้นประถมศึกษาตอนต้น กับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้แบบวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของโอเบอร์ (The Reciprocal Category System) ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมทางวาจา

9 ประเภท และประเภทที่ 10 เป็นพฤติกรรมเจียมและสับสน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีพฤติกรรมทางวาทะมากถึงร้อยละ 59.18 ของพฤติกรรมทางวาทะทั้งหมด ขณะที่นักเรียนถูกจำกัดการพูด รูปแบบของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางวาทะระหว่างนักศึกษาฝึกสอนกับนักเรียนที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป คือ ครูถาม ครูยอมรับ การตอบสนองของนักเรียนและครูให้ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น นักเรียนตอบคำถามครู หรือเสนอข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นที่จำกัด

การพูดติดต่อกันของครูเกิดขึ้นมากทั้งด้านความถี่และความยืดหยุ่น โดยมีการถามและบอกให้นักเรียนให้ข้อมูลมากกว่านักเรียนเป็นผู้ถาม การตอบสนองมีการกระจายมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับนักศึกษาฝึกสอน นักเรียนที่ตอบสนองมากเนื่องจากถูกถามมาก และการตอบที่ถูกจำกัดรูปแบบ

การเปรียบเทียบปริมาณการมีปฏิสัมพันธ์ทางวาทะพบว่า ในระดับประถมศึกษาตอนต้น มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ถูกคอง ความยืดหยุ่นน้อยกว่า ระดับประถมศึกษาตอนปลาย พฤติกรรมที่เกิดขึ้นประกอบด้วยคำถามสั้น ๆ และจำกัดคำตอบ และครูเป็นผู้แนะนำ ระดับประถมศึกษาตอนปลายรูปแบบของการพูดถูกจำกัดประเภทมากกว่า

โอเบอร์ (Orber 1967 : 3761 A.) ได้วิจัยเรื่อง "การทำนายพฤติกรรมทางวาทะของครูฝึกสอน" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนจำนวน 60 คน และครูฝึกสอนที่ผ่านการอบรมระเบียบวิธีการสอนแบบต่าง ๆ จากมหาวิทยาลัยโอไฮโอ จำนวน 420 คน โดยแบ่งผู้ปกครองออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิควิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาทะให้ผู้ปกครองสังเกตการสอนของครูฝึกสอนคนละ 6 คน ในช่วงเวลาการสอน 20 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย Rokeach Dogmatism Scale (R.D.S.), Teaching Situation Reaction Test (T.S.R.T.) เทคนิควิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาทะในการเรียนการสอนของแพลนเคอร์ส ซึ่งเพิ่มเติม

พฤติกรรมเป็น 13 ประเภท สรุปผลการวิจัยได้ว่า มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างความมั่นใจที่วัดโดย R.D.S. และความสามารถในการสังเกตและแยกประเภทพฤติกรรมการเรียนการสอนซึ่งวัดโดย T.S.R.T. กับการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาโดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของแพลนเคอร์ส ซึ่งเพิ่มเติมพฤติกรรมเป็น 13 ประเภท และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มผู้สังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับการฝึกฝนเทคนิควิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจา กับกลุ่มผู้สังเกตที่ไม่ได้รับการฝึกฝน

เชอนโฮลซ์ (Schoenholz 1975 : 2162 - 2163 A.) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการสอนศัพท์ทั้งที่แสดงออกทางวาจา และไม่ได้แสดงออกทางวาจา ในระดับเกรด 7 , 8 และ 9 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสายวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา 15 กลุ่ม และใช้วิธีการวิเคราะห์ทฤษฎีความร่วมมือทางวาจาของแพลนเคอร์ส และใช้ Gallaways Nonverbal System เพื่อวิเคราะห์การเรียนการสอน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. อาจารย์ใช้เวลาในการพูดร้อยละ 73.30 ของเวลาทั้งหมด และส่วนใหญ่เป็นการถามและการบรรยาย
2. นักเรียนใช้เวลาในการพูดร้อยละ 17.10 ส่วนใหญ่เป็นการพูดถามคำสั่ง
3. ช่วงเวลาของความเงียบร้อยละ 9.28 ของเวลาทั้งหมด
4. พฤติกรรมการสอนที่เน้นเนื้อหาร้อยละ 57
5. อาจารย์มีแนวโน้มที่จะใช้อธิพดทางตรงมากกว่าทางอ้อม
6. อาจารย์มีประสิทธิภาพในการสอนสูง ใช้เวลาในการกระตุ้น ใช้คำถามแนะแนวทาง ให้คำชมเชย มากกว่าอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพในการสอนต่ำ

แรกซ์ (Wragg 1970 : 116 - 120) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยใช้ระบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์ส เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แต่ได้เพิ่มรหัสในการบันทึกพฤติกรรมจากเดิม 10 รหัส เป็น 20 รหัส รหัส 1 - 10 แสดงพฤติกรรมทางวาจาตามระบบวิเคราะห์พฤติกรรมของแฟลนเคอร์สที่ใช้ภาษาแม่ รหัส 11 - 20 แสดงพฤติกรรมทางวาจาตามระบบวิเคราะห์พฤติกรรมของแฟลนเคอร์สที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยได้นำรหัสดังกล่าวไปใช้ในการสังเกต และบันทึกการฝึกสอนของนักศึกษาระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัย Exeter ในประเทศอังกฤษ จำนวน 10 คน ๆ ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 20 นาที

เวสต์ (West 1970 : 171 - 172) ได้ศึกษามิธีการใช้เวลาพูดของนักเรียนในการเรียนภาษา โดยทดลองจับเวลาในการพูดทุก ๆ นาทีไว้ เพื่อแยกสัดส่วนการใช้เวลาพูดในการเรียนภาษา ปรากฏว่าใน 1 ชั่วโมงนักเรียนแต่ละคนใช้เวลาพูด $6\frac{1}{2}$ นาที และได้เสนอแนะว่า ในการเรียนภาษาที่ดี นักเรียนควรมีโอกาสฝึกพูดถึงร้อยละ 60 - 80 ซึ่งจะหาให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาต่างประเทศได้มาก

งานวิจัยในประเทศ

ปี พ.ศ. 2520 สุภาพร พรพิบูลย์ (2520 : 50 - 62) ได้วิจัยเรื่อง "กิจกรรมทางวาจาระหว่างนักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง กับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ" กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาฝึกสอนระดับ ป.กศ.สูง จำนวน 50 คน ที่ฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย 13 โรงเรียน โดยใช้แบบวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์ส ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับชั้นเรียน ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ของอัตราส่วนต่าง ๆ ของกิจกรรมทางวาจาต่อไปนี้. (ก) อัตราส่วน

การใช้เวลาพูดของนักศึกษาฝึกสอนกับการใช้เวลาพูดของนักเรียน (ข) อัตราส່วน
 การให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนพูดเป็นหมู่ (ค) อัตราส່วน
 ระหว่างการให้นักเรียนพูดตามนักศึกษาฝึกสอนกับการให้นักเรียนตอบคำถามนักศึกษา
 ฝึกสอน (ง) อัตราส່วนระหว่างการกระตุ้นกับการควบคุมพฤติกรรมนักเรียน
 (จ) อัตราส່วนการใช้เวลาพูดภาษาไทยกับการใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน
 (2) ระดับชั้นเรียน ทำให้อัตราส່วนระหว่างการใช้เวลาพูดภาษาไทยกับการใช้
 เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 (3) กิจยาร่วมทางวาระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียนคิดเป็น
 ร้อยละของเวลาทั้งหมด มีดังนี้ (ก) กิจยาร่วมทางวาระหว่างนักศึกษาฝึกสอน
 และนักเรียน ใช้เวลาพูดร้อยละ 49.69 และ 29.04 (ข) นักเรียนพูดเป็น
 รายบุคคลและพูดเป็นรายหมู่ร้อยละ 5.42 และ 22.96 (ค) นักเรียนพูดตาม
 นักศึกษาฝึกสอนและตอบคำถามนักศึกษาฝึกสอน คิดเป็นร้อยละ 4.26 และ 20.92
 (ง) นักศึกษาฝึกสอนใช้เวลาพูดภาษาไทยและใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ
 4.87 และ 24.16

นพมาศ รัตนปริศาฤต (2523 : 75 - 79) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็น
 เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของครูภาษาอังกฤษใน
 กรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยครูภาษาอังกฤษ
 โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร รวม
 ทั้งสิ้น 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
 การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
 และแบบมาตราส่วนประเมินค่า ตลอดจนแบบปลายเปิด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล
 โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความ
 แตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา และประถมศึกษา
 โดยใช้ค่าที ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เวลาสอนของครูใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษา
 อังกฤษ และใช้วิธีสอนแบบให้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในแต่ละระดับชั้น นอกจากนี้ครู

ภาษาอังกฤษยังมีความเห็นว่า เด็กควรเริ่มเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ครูควรต้องมีความรู้ความสามารถที่จะวางพื้นฐานให้แก่เด็กโดยสอนทักษะฟัง - พูด ให้มากขึ้น เพื่อให้เด็กนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง

อุไรวรรณ ศฤงคาร์นันต์ (2526 : 95 - 98) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จำนวนทั้งสิ้น 900 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจรวม 2 ฉบับ ปรากฏผลว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อสื่อสารเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย และควรเริ่มสอนในระดับประถมศึกษา นักเรียนจะได้เริ่มพัฒนาทักษะการใช้ภาษาตั้งแต่นั้น

พรรณภา ชูลมัว (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการรู้ความหมายคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในเมืองและโรงเรียนชานเมือง กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดนครปฐม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มในเมือง จำนวน 159 คน และกลุ่มชานเมือง จำนวน 177 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบการรู้ความหมายคำศัพท์ภาษาอังกฤษในแบบเรียน English Is Fun Book One and Two นำมาหาค่าซี (z - test) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในเมือง และโรงเรียนชานเมือง มีความสามารถในการรู้ความหมายคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

วิโรจน์ พรหมนิเทศ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามไปสอบถามครูใหญ่ จำนวน 150 คน ครูภาษาอังกฤษ จำนวน 150 คน และ

นักเรียน จำนวน 750 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา 150 โรงเรียน ในจังหวัดเชียงใหม่ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ของเชฟเฟ (Scheffe's Test) ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

สมรรถภาพของครูภาษาอังกฤษที่พึงปรารถนา 10 อันดับแรก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยความจำเป็นมากที่สุด และจำเป็นมาก ดังนี้คือ

1. รู้และเข้าใจหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ
2. มีความรับผิดชอบในหน้าที่และงานของตน
3. ประพฤติตนให้เด็กเชื่อถือและไว้วางใจ
4. มั่นใจในการสอนของตน และกล้าแสดงเป็นตัวอย่างแก่นักเรียน
5. ศึกษาคู่มือครูและเนื้อหาก่อนสอน
6. เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนและบุคคลทั่วไป
7. สามารถออกเสียงคำศัพท์และรูปประโยคที่จำเป็นในการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องชัดเจน
8. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี
9. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนเป็นอย่างดี
10. เอาใจใส่และสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน หรือ ชาคเรียน

วันทิม สัทิม (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ระหว่างโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร จากโรงเรียนรัฐบาล 180 คน และโรงเรียนเอกชน จำนวน 180 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่ามัธยิมเลขคณิต ค่ามัธยิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t - test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มจากโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน ใ้ค่ามัชฌิมเลขคณิตของความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทุกระดับสูงกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม

2. การเปรียบเทียบความสามารถของทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตรวมทุกทักษะ และในทักษะ ฟัง - พูด และทักษะเขียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

งานวิจัยที่ใช้เครื่องมือการสังเกตการสอนในสาขาวิชาอื่น

บัวบุชา ช่อทรง (2512 : 64) ได้ทำการวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ ปีการศึกษา 2511 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ

1. พฤติกรรมทางวาจาของครู เป็นลักษณะเป็นการบรรยายมากกว่าวิธีอื่น
2. ครูใช้อธิพลทางตรงมากกว่าอธิพลทางอ้อม
3. ครูใช้พฤติกรรมควบคุมมากกว่าการกระตุ้น
4. ในการพูดของนักเรียนนั้น มักพูดตอบสนองครูมากกว่าพูดขึ้นเอง

วราภรณ์ ชัยโอภาส (2515 : 134) ได้ศึกษาสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยใช้เครื่องมือที่ดัดแปลงมาจากเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาระหว่างครูกับนักเรียนของแพลนเคอร์สมาทคลองใช้ ผลปรากฏว่า พฤติกรรมการพูดตอบสนองและพฤติกรรมการพูดริเริ่มของนักเรียน จะสัมพันธ์กับวิธีการสอนของครู คือถ้าครูใช้พฤติกรรมการสอนทางอ้อมมาก เช่น มีการชมเชย หรือมีการเสริมกำลังใจ ยอมรับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น หรือครูใช้คำถามแบบกว้าง มีคำตอบหลายทาง เป็นต้น นักเรียนจะมีพฤติกรรมการพูดริเริ่ม หรือการพูดแสดงความคิดเห็นได้มากกว่าการที่ครูใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอธิพลทางตรงที่ครูเป็นฝ่ายแสดงโดยการบรรยาย อธิบายสั่งนักเรียนเป็นฝ่ายต้องปฏิบัติตาม ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเป็นการพูดตอบสนอง หรือนักเรียนตอบคำถามแบบแคบในระดัับความจำหรือความเข้าใจเท่านั้น

ในปี 2518 กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นที่สอนวิชา สังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์ พฤติกรรมของแฟลนเคอร์สเป็นเครื่องมือในการศึกษา ผลการศึกษาที่น่าสนใจมี ดังนี้คือ

1. ครูใช้เวลาพูดมากกว่านักเรียน
2. พฤติกรรมการสอนด้วยวิธีบรรยายมีมากกว่าวิธีสอน
3. ครูใช้อธิพลทางตรงมากกว่าอิทธิพลทางอ้อม
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นน้อยกว่าการให้นักเรียน

พูดเพื่อตอบคำถามครู

5. พฤติกรรมที่ไม่ได้แสดงออกทางวาจา ซึ่งเกิดขึ้นอย่างมีวัตถุประสงค์ มีมากกว่าพฤติกรรมที่ไม่ได้แสดงออกทางวาจา ซึ่งเกิดขึ้นอย่างไม่มี วัตถุประสงค์

ปี พ.ศ. 2518 สุมาลี พิศารกุล (2518 : 46) ได้วิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางวาจากับการเรียนรู้ทักษะเชิงซ้อนขบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาวิทยาลัยครูธนบุรี ชั้นปีที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์ส เครื่องบันทึกเสียง และแบบทดสอบทักษะเชิงซ้อนของขบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการวิจัยกระทำโดยการทดสอบก่อนการเรียนด้วยแบบทดสอบทักษะเชิงซ้อน ของขบวนการทางวิทยาศาสตร์แก่กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม สอนโดยใช้อัตราส่วน ระหว่างการใช้อิทธิพลทางอ้อมต่ออิทธิพลทางตรงต่างกัน บันทึกเสียงการสอนไว้ ทุกครั้ง แล้วทดสอบหลังการสอนด้วยแบบทดสอบเดิม นำคะแนนจากการทดสอบ ทั้งสองครั้งมาวิเคราะห์หาความแปรปรวนร่วม และทดสอบค่า t เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนทักษะเชิงซ้อนขบวนการทางวิทยาศาสตร์ ระหว่างกลุ่มและระหว่าง เพศ ตามลำดับ ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ผลการวิจัยพบว่า

(1) การสอนโดยใช้อัตราส่วนระหว่างการใช้อิทธิพลทางอ้อมต่ออิทธิพลทางตรงใน ระดับต่ำ และระดับกลาง มีผลทำให้สัมฤทธิ์ผลของนักศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการ สอนโดยใช้อัตราส่วนระหว่างการใช้อิทธิพลทางอ้อมต่ออิทธิพลทางตรงในระดับ ปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะขบวนการทางวิทยาศาสตร์ไม่ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2) นักศึกษาเพศชาย และนักศึกษาเพศหญิง ในแต่ละกลุ่มการทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะขบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปี พ.ศ., 2518 ชุกลิน อุณวิจิตร (2519 : 38) ได้วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น" โดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของ แพลนเคอร์ส กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นครู 36 คน นักเรียน 36 ห้องเรียน แยกเป็นโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนรัฐบาลอย่างละ 7 โรงเรียน ผลการ วิจัยพบว่า (1) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน (2) ครูในโรงเรียน รัฐบาลและโรงเรียนเอกชน มีกิจกรรมทางวาจาไม่แตกต่างกันในค่าน (ก) อัตราส่วนเวลาพูดที่ครูใช้ในการถามคำถามต่อเวลาพูดทุกครั้งที่ใช้ในการ บรรยายเนื้อหา (ข) อัตราส่วนการพูกริเริ่มของนักเรียนต่อเวลาที่นักเรียน ใช้ในการพูดบรรยายเนื้อหา (ค) อัตราส่วนของการพูกริเริ่มของนักเรียนต่อการ ยอมรับ หรือการนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ (3) วุฒิกู, สภาพการสมรส ของครู และชั้นเรียน ไม่ทำให้กิจกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุของครูและอายุของนักเรียน เนื้อหาวิชาที่เรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครู และฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียน ตลอดจน สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในโรงเรียน อาจมีผลทำให้กิจกรรมทางวาจาของครูและ นักเรียนคล้ายคลึงกัน

ทองสุข รวยสูงเนิน (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอน วิชาภาษาไทยของครูประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสุรินทร์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ สังเกตการสอนครูคนละ 3 ครั้ง บันทึกผลการสังเกตแบบไม่นับความถี่ของ พฤติกรรมที่เกิดขึ้น เพียงแต่ต้องการทราบว่า ครูปฏิบัติพฤติกรรมใบบ้าง วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการใช้ค่าร้อยละของครูที่ปฏิบัติในแต่ละรายพฤติกรรม ผลการวิจัย ปรากฏว่า

1. พฤติกรรมการสอนด้านการใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน ครูปฏิบัติ มากที่สุด คือ วิธีการบอก อธิบาย หรือบรรยาย
2. พฤติกรรมการสอนด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูปฏิบัติ มากที่สุด คือ การนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสนทนา
3. พฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูปฏิบัติมากที่สุด คือ บัตรคำ แถบประโยค แผนภูมิ
4. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่มีประสบการณ์ในการ สอนมานาน จะปฏิบัติหรือจัดกิจกรรมทางการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทาง การสอนน้อยกว่า

ศิริเรก สุขสุนัย (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 34 คน จากโรงเรียน 34 โรงเรียน ละ 1 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้ค่าความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด
2. พฤติกรรมในห้องเรียนของนักเรียน

2.1 พฤติกรรมการตอบสนองของนักเรียนต่อครูและเพื่อน ทางบวกที่นักเรียนปฏิบัติมากที่สุด คือ นักเรียนสนใจคำตอบของครู พฤติกรรมการตอบสนองของนักเรียนต่อครู และเพื่อนทางลบที่นักเรียนปฏิบัติมากที่สุดเท่ากับสองราย พฤติกรรมคือ (1) นักเรียนตอบอย่างไม่มั่นใจ ตอบอย่างห้วนกล้าวครู ไม่ตั้งใจตอบ ร้องไห้ขณะตอบ และ (2) นักเรียนส่งเสียงรบกวน ไม่สนใจเรียน

2.2 พฤติกรรมการปฏิบัติงานในห้องเรียนที่นักเรียนปฏิบัติมากที่สุด คือ นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล

ผลงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของพฤติกรรมทางวาจาในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ การทำวิจัยเรื่องพฤติกรรมทางวาจาของครูและนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษยังไม่ค่อยมีผู้ศึกษาและวิจัยในค่านี้นัก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพฤติกรรมทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูและนักเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างมาก

